

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562

รัฐธรรมนูญ 2560 มาตรา 76 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการ ประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็วไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. **นายกรัฐมนตรี**เป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

3. “**ส่วนราชการ**” ตามพระราชกฤษฎีกานี้ หมายถึง ส่วนราชการตามกฎหมายปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

4. นอกจากส่วนราชการตามข้อ 3 แล้ว หน่วยงานที่ต้องจัดให้มีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 คือ 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. องค์กรมหาชน 3. รัฐวิสาหกิจ

5. “**รัฐวิสาหกิจ**” ตามพระราชกฤษฎีกานี้ หมายความว่า รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา

6. “**ข้าราชการ**” ตามพระราชกฤษฎีกานี้ หมายความว่า รวมถึงพนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงาน ในส่วนราชการ

7. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน (TOP)
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานราชการอย่างสม่ำเสมอ

8. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนราชการต้องยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางในการรับบริการจากภาครัฐ โดยมีเป้าหมายของการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 3 ด้าน คือ

1. ให้ประชาชนเกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดี
2. ให้เกิดความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม
3. เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ

9. การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการ ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

10. การปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

11. ก่อนเริ่มดำเนินการในภารกิจใดส่วนราชการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน และกำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส ตลอดจนมีกลไกตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน

12. ข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็น และความพึงพอใจ ของสังคมและประชาชน ผู้รับบริการ เพื่อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

13. ในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว

14. กรณีที่ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นจากส่วนราชการอื่น ให้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็วต่อไป แจ้งให้ ก.พ.ร. ทราบ

15. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ก่อนที่ส่วนราชการจะดำเนินการตามภารกิจใดต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้าก่อน

16. การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการต้องมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการ
2. เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ
3. ตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

17. พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 2 ได้ยกเลิกแผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนนิติบัญญัติ คงเหลือเพียงแผนปฏิบัติราชการ

18. ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผน 5 ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับ

1. ยุทธศาสตร์ชาติ
2. แผนแม่บท
3. แผนการปฏิรูปประเทศ
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5. นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา
6. แผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

19. การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการต้องระบุสาระสำคัญ เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบ ดังนี้

1. นโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ
2. เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน
3. ประมาณการรายได้และรายจ่ายและทรัพยากรอื่นที่ต้องใช้

20. เมื่อรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการใดแล้ว ให้สำนักงานประมาณดำเนินการจัดสรรงบประมาณ เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในแต่ละภารกิจ ตามแผนปฏิบัติราชการดังกล่าว

21. การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการเป็นแผนห้าปี โดยช่วงแรกให้จัดทำเป็นแผนสามปีโดยมีห้วงระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

22. การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการ และงบประมาณ ที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการ และต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบทั่วกัน

23. ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานประมาณ ร่วมกันประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐที่ดำเนินการอยู่ เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรี สำหรับเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจใด สมควรจะได้ดำเนินการต่อไปหรือยุบเลิก และเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป

(ความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐ หมายความว่า ประโยชน์หรือผลเสียทางสังคม และประโยชน์หรือผลเสียอื่น ซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ด้วย)

24. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่ง ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบริการประชาชน

25. ในกรณีที่มีการยุบเลิก โอน หรือรวมส่วนราชการใดทั้งหมดหรือบางส่วน ห้ามมิให้จัดตั้งส่วนราชการที่มีภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับส่วนราชการดังกล่าวอีก เว้นแต่มีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน และโดยได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.ร.

26. ในการปฏิบัติงานเพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ให้ปลัดกระทรวงจัดให้มีส่วนราชการรับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการประชาชนโดยจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อสอบถามขอทราบข้อมูล ขออนุญาต หรือขออนุมัติในเรื่องใด ๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน โดยติดต่อเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว

27. ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลา การดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนเปิดเผยไว้ ณ ที่ทำการของส่วนราชการและในระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้

การบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) กำหนดไว้

28. ให้ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็นหรือสมควรยกเลิก ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึง

1. ยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บท
2. แผนการปฏิรูปประเทศ
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4. นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา
5. แผนอื่นที่เกี่ยวข้อง
6. กำลังเงินงบประมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจ
7. สถานการณ์อื่น ๆ

29. ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จัดให้มีแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางเพื่อให้ส่วนราชการใช้ในการบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างกันได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการให้บริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน โดยการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่พ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

**30. การยกเลิก ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงภารกิจตามที่ได้ทบทวนให้เสนอต่อ
คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ**

31. ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานพิจารณากฎหมาย กฎ ระเบียบของส่วนราชการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

**32. เมื่อส่วนราชการได้รับการติดต่อสอบถามจากส่วนราชการหรือประชาชนเป็น
หนังสือเกี่ยวกับงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ส่วนราชการนั้นจะต้องตอบกลับภายใน 15 วัน**

การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

33. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด โดยคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ

34. ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ให้ส่วนราชการประเมินโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการผู้นั้นในตำแหน่งที่ปฏิบัติประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดได้รับจากการปฏิบัติงานของข้าราชการผู้นั้น

35. เมื่อส่วนราชการใดได้ดำเนินงานไปตามเป้าหมาย สามารถเพิ่มผลงานและผลสัมฤทธิ์โดยไม่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐหรือสามารถดำเนินการตามแผนการลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยได้ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. กำหนด ให้ก.พ.ร. เสนอคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินรางวัลการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ส่วนราชการนั้น หรือให้ส่วนราชการใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายของส่วนราชการนั้นเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือจัดสรรเป็นรางวัลให้ข้าราชการในสังกัด ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

36. มาตรา 52 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

“ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำตามหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง “

37. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดระยะเวลาในการปฏิบัติราชการที่มีผลโดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็วขึ้น ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (มอบอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง โดยต้องมีการจัดทำหนังสือมอบอำนาจให้ชัดเจน)

2. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service)

38. การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้รับบริการที่รวดเร็ว

- กรณีมีการติดต่อสอบถามเป็นหนังสือจากประชาชนหรือจากส่วนราชการ ให้ทำการตอบคำถามหรือแจ้งผลการดำเนินการภายใน 15 วัน หรือตามระยะเวลาที่กำหนดเวลาไว้ในกระบวนการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- การรับฟังข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะหากได้รับข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะที่เป็นข้อมูลที่มีสาระตามสมควรให้รับนำเสนอผู้บังคับบัญชาทันที เพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชาให้สั่งการผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทำการปรับปรุง แก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยเร็ว หากข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะที่เกิดจากความเข้าใจผิดหรือความไม่เข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศต่าง ๆ ให้ชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนหรือผู้เสนอแนะทราบภายใน 15 วัน

39. ให้องค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจ จัดให้มีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ ในกรณีที่ ก.พ.ร. เห็นว่าองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจใดไม่จัดให้มีหลักเกณฑ์หรือมีแต่ไม่สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกานี้ ให้แจ้งรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อพิจารณาสั่งการให้องค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจนั้นดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

